

תכנית המטפלים – התמודדות עם שימוש לרעה בחומרים והתמכרויות בקליניקה

מרכז ההדרכה, המרכז לבריאות הנפש לב השרון

בשנים האחרונות הפך המפגש עם שימוש לרעה באלכוהול, סמים ותרופות מרשם ועם התמכרויות התנהגותיות (כגון הימורים ומין) לדבר שבשגרה עבור מטפלים רבים בקליניקות. לרוב, השימוש לרעה או ההתמכרות אינם סיבת הפניה הראשונית לטיפול ופרטים אודותיהם עולים תוך כדי הטיפול. פעמים רבות, אנשי מקצוע חשים חסרי אונים למול התופעה, כאשר ההכשרה הקלינית המסורתית אינה מעניקה לרוב ידע מספק בנוגע לרקע של מצבים אלו, ההקשרים התרבותיים שלהם, הביטויים הקליניים שלהם, צורות הטיפול הייעודיות בהם, מערכות הטיפול והשיקום הזמינות, ועוד.

מטרת תכנית המטפלים בהתמכרויות הנה להעניק למטפלים כלים מעשיים לסייע לאנשים העושים שימוש לרעה בחומרים וכאלו הסובלים מהתמכרויות. היוזמה שעומדת מאחורי התכנית מבוססת על ההבנה שכיום כולנו פוגשים במטופלים אלו בקליניקה, אך לעתים קרובות ללא כלים מספקים בכדי להציע הטיפול המיטבי עבורם.

התכנית מיועדת לאנשי טיפול וכוללת שילוב של הרצאות, סדנאות, הדרכות קליניות, צפייה בסרטים וסיורים. הלימודים יתקיימו בסמסטר אביב, שנת הלימודים תשע"ח.

מיקום: מרכז ההדרכה, המרכז לבריאות הנפש "לב השרון", נתניה

זמנים: ימי ד' בין השעות 9:00-15:00

תאריך פתיחה: 1.2.2017

תאריך סיום: 28.6.2017

מספר מפגשים: 18

המחיר: ₪ 4200

צוות המרצים כולל מטפלים ומרצים בכירים בתחום ההתמכרויות ובריאות הנפש וביניהם: דר' שאולי לב-רן, דר' ארתורו לרנר, שרי וינר, אווי זיו, דר' דניאל פינגולד, דר' אילי אשד בר שדה ועוד (לרשימה מלאה ראו מטה).

להרשמה ולפרטים מוזמנים לשלוח מייל לגב' חנה קורצויל עם הכותרת "תכנית המטפלים בהתמכרויות": hana@lev-hasharon.co.il

מוזמנים להירשם. מספר המקומות מוגבל.

בברכה,

דר' שאולי לב-רן

ראש התכנית

מנהל המרפאה לתחלואה כפולה וע. מנהל המרכז הרפואי לב השרון
הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר, אוניברסיטת תל אביב

תכנית הלימודים כוללת את הנושאים הבאים:

רקע תיאורטי בהתמכרויות

מרכז: דר' שאולי לב-רן

- תיאוריות ביולוגיות, פסיכולוגיות וחברתיות להתמכרויות
- אבחון התמכרות בקליניקה
- הכרות עם החומרים הממכרים (ניקוטין, אלכוהול, קנביס, סמי פיצוציות, תרופות מרשם, קוקאין)
- תרבות ושפה בסמים והתמכרויות
- טיפול תרופתי בהתמכרויות
- גישת מזעור הנזקים – אידאולוגיה פרגמטית

התמכרויות התנהגותיות

מרכז: אריאל קור

- הכרות עם התמכרויות התנהגותיות
- התמכרות למין, פורנוגרפיה, הימורים
- הצגות מקרה - הימורים פתולוגיים, התמכרות למין
- שיטות טיפול בהתמכרויות התנהגותיות
- מקומו של ה"אחר המשמעותי" (significant other) בהתמכרויות התנהגותיות

הגישה המוטיבציונית

מרכז: דר' שאולי לב-רן

הסדנא כוללת הרצאות, תרגולים רבים, צפייה בקטעי וידאו ודיונים קליניים.

- עבודה ממוקדת מטופל – מתיאוריה למעשה
- "מטופלים קשים" – מאפיינים ותגובות המטפלים
- רפלקס התיקון
- הקשבה משקפת
- סיכומים
- שפת שינוי
- עבודה עם התנגדות
- מתן מידע ועצות ברוח הגישה המוטיבציונית
- בניית תכנית שינוי

הגישה קוגניטיבית-התנהגותית בהתמכרויות

מרכז: דר' דניאל פייגולד

- פורמולציה קוגניטיבית התנהגותית בטיפול בהתמכרויות
- התערבות התנהגותית בטיפול בהתמכרויות
- התערבות קוגניטיבית בטיפול בהתמכרויות
- רכישת מיומנויות חיים
- זיהוי טריגרים חיצוניים ופנימיים להישנות (relapse)
- עבודה קוגניטיבית-התנהגותית למניעת הישנות, זיהוי רשת תמיכה ובניית 'ארגז כלים' להתמודדות במקרה של הישנות.

גישות דינמיות לטיפול בהתמכרויות

מרכזת: דר' אילי אשד בר-שדה

- התפתחות החשיבה הדינמית על התמכרויות – היבטים אתיולוגיים ותרבותיים
- תיאוריית יחסי אובייקט בהתמכרויות
- תיאוריות ההיקשרות (attachment) בהתמכרויות
- תיאוריית העצמי בהתמכרויות
- טראומה והתמכרות
- מגדר והתמכרות
- הצגות מקרה ודיון

סדנא תיאורטית-חוויתית להכרות עם מודל שניים-עשר הצעדים

מרכזת: חגי מזלי

- הכרות עם מושגי יסוד: חוסר אונים, ריכוז עצמי, תפילת השלווה
- שניים-עשר הצעדים לגמילה מהתמכרות
- הקשרים תיאורטיים למודל שניים-עשר הצעדים
- דיון קליני

סמים ומסיבות

מרכזת: בועז יניב, אביתר כהן

- "סצינת הטראנס" בישראל ופרספקטיבה גלובלית
- מתן עזרה ראשונה לצעירים במשבר תחת השפעת סמים פסיכדליים
- התערבות במשבר תחת השפעת סמים כחלק מגישת מזעור הנזקים

טיפול משפחתי בהתמכרויות

מרכזת: שרי וינר

- התייחסות הוליסטית לטיפול בהתמכרויות
- מודלים בטיפול משפחתי
- הערכת תפקוד משפחתי: תקשורת, גבולות, היררכיה, משולשים ובריתות, יחסים בין דוריים
- הצגת מקרה ודיון עם דגש על המערכת המשפחתית

שיקום בהתמכרויות

מרכזת: אווי זיו

- הכרות עם רצף טיפול בהתמכרויות – מדיניות, מסגרות קיימות
- תכלול טיפול - שלבי הטיפול, בניית תכנית שיקום
- בניית רשת תמיכה בתכנית שיקום
- חוק והתמכרויות
- עייפות החמלה בקרב מטפלים בהתמכרויות (Compassion fatigue)
- הצגות מקרה

סוגיות קליניות ייחודיות

מרכז: דר' שאולי לב-רון

- חובת דיווח של מטפלים בקליניקה
- כאב והתמכרות
- הפרעת קשב וריכוז והתמכרות
- השימוש בסמים הזייתיים בטיולים, פסטיבלים ו"מסיבות טבע"
- התמכרות במעגל החיים – בני נוער, מבוגרים, קשישים

ביקורים במסגרות לטיפול בהתמכרויות

מרכזות: אווי זיו, שרי וינר

- מרכז גמילה ("אשפוזית")
- קהילות טיפוליות פרטיות וציבוריות
- מרכז לטיפול-יום

מרצים בתכנית:

ד"ר שאולי לב-רן

ד"ר שאולי לב-רן הוא מנהל המרפאה לתחלואה כפולה וע. מנהל המרכז הרפואי לבריאות הנפש "לב השרון". הוא מרצה בכיר בחוג לפסיכיאטריה, אוניברסיטת תל-אביב וסגן עורך הירחון הישראלי לפסיכיאטריה. ד"ר לב-רן בוגר הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב, סיים התמחות בפסיכיאטריה במרכז לבריאות הנפש "שלוותה" ותת התמחות בפסיכיאטריה של התמכרויות במרכז להתמכרויות ובריאות הנפש של אוניברסיטת טורונטו. ד"ר לב-רן בוגר התכנית לפסיכותרפיה פסיכואנליטית, אוניברסיטת תל אביב מדרך בינלאומי בגישה המוטיבציונית ועורך המהדורה העברית של הספרים "הגישה המוטיבציונית", "הגישה המוטיבציונית בטיפול בחרדה" ו"הגישה המוטיבציונית במתבגרים ומבוגרים צעירים". מחקריו של ד"ר לב-רן מתמקדים בהשפעות פסיכיאטריות של שימוש בסמים, עמדות מטפלים לשימוש בסמים והתמכרויות והקשר בין כאב, דכאון והתמכרות.

ד"ר ארתורו לרנר

מנהל המחלקה לתחלואה כפולה, המרכז הרפואי לבריאות הנפש "לב השרון". מרצה בכיר קליני בחוג לפסיכיאטריה, אוניברסיטת תל אביב, יושב ראש האיגוד הישראלי לרפואת התמכרויות, מנהל פורום תחלואה כפולה. ד"ר לרנר הוא מוותיקי הפסיכיאטרים בישראל העוסקים בהתמכרויות ותחלואה כפולה, ומחקריו מתמקדים בהפרעות תפישתיות ממושכות לאחר שימוש בסמים הלוצינוגנים.

ד"ר דניאל פיינגולד

פסיכולוג שיקומי מומחה, סגן מנהל המרפאה לתחלואה כפולה במרכז הרפואי לב-השרון, חבר סגל במחלקה לפסיכולוגיה, אוניברסיטת אריאל. סיים תואר ראשון באוניברסיטה העברית, בעל תואר שני ושלישי אוניברסיטת בר-אילן. חוקר את הקשר בין סמים ואלכוהול לבין הפרעות נפשיות. מטפל באנשים הסובלים מהתמכרות לסמים ואלכוהול בקליניקה פרטית בתל-אביב.

ד"ר אילי אשד בר-שדה

בעלת תואר ראשון בפסיכולוגיה ותואר שני בפסיכולוגיה קלינית-חינוכית מאוניברסיטת חיפה. בעלת תואר דוקטור בפסיכולוגיה מ - California School of Professional Psychology שבארצות הברית. ביצעה התמחות בפסיכולוגיה קלינית בשרותי בריאות הנפש של אוניברסיטת סטנפורד ובשרותי בריאות הנפש בארגון הצדקה Goodwill שבארצות הברית. סיימה התמחות קלינית בבית החולים שיבא, ועבדה כפסיכולוגית קלינית במרפאה לרפואת התמכרויות ותחלואה כפולה שם. מרצה מן החוץ באוניברסיטת אריאל בחוג לקרימינולוגיה בנושא שימוש לרעה בסמים ובאלכוהול.

אריאל קור

פסיכולוג בהתמחות קלינית. בעל תואר ראשון מאוניברסיטת אוקספורד ותואר שני מאוניברסיטת קולומביה. משלים את לימודי הדוקטורט בפסיכולוגיה קלינית באוניברסיטת קולומביה בימים אלו. במהלך לימודי הדוקטורט השתלם בהתמכרויות התנהגותיות במרכז ייעודי להתמכרות להימורים של אוניברסיטת קולומביה. כיום מתמחה במרפאה לתחלואה כפולה בית חולים לב השרון וחוקר בתחום התמכרויות התנהגותיות.

אוני זיו, עו"ס

עובדת סוציאלית קלינית, בעלת תואר שני מאוניברסיטת תל-אביב. מגשרת מוסמכת. הקימה, פיתחה וניהלה מסגרות לטיפול בהתמכרויות בישראל ביניהם ריכוז צוות במעון אשפוזי לגמילה מאלכוהול וניהול מקצועי של מסגרות טיפול במתחום "צעדים" אשר בבית החולים קריית שלמה. מדריכת צוותים (פרטני וקבוצתי) במרכז טיפול בהתמכרויות של משרד הבריאות, משלבת יישום מודל קהילה טיפולית מותאמת (MTc), טיפול קוגניטיבי התנהגותי וטיפול משפחתי קבוצתי. חברה בצוות רב מקצועי במחלקה לתחלואה כפולה ומרכזת תחום טיפול קבוצתי במרפאה לתחלואה כפולה, המרכז הרפואי לב-השרון.

שרי וינר, עו"ס

בוגרת תואר ראשון בעבודה סוציאלית מאוני' בן גוריון ותואר שני מאוני' תל אביב. מטפלת ומדריכה מוסמכת בטיפול זוגי ומשפחתי. בוגרת הכשרת בטיפול דיאלקטי התנהגותי במכון "אופק", בוגרת לימודי פסיכותרפי ממוקדת שינוי במכון "שינוי". מזה כ-20 שנה מחזיקה בתפקידים מובילים בתחום הטיפול המשפחתי והטיפול בהתמכרויות וביניהן: מנהלת מחלקת רווחה (מועצה אזורית חבל אילות), מנהלת התחנה לטיפול משפחתי וזוגי (אור עקיבא), מנהלת הקהילה הטיפולית ב"כפר איזון" (לטיפול בהתמכרויות והפרעות פסיכיאטריות), מקימה ומנהלת טיפול במסגרת "הכפר" לטיפול בהתמכרויות. מרכזת תחום טיפול משפחתי במרפאה לתחלואה כפולה, לב השרון.

חגי מזלי

פסיכולוג שיקומי, בעל תואר ראשון בפסיכולוגיה מאוניברסיטת לה-ספינזה שברומא, תואר שני בייעוץ חינוכי, ותואר שני נוסף בפסיכולוגיה קלינית-שיקומית מאוניברסיטת בר-אילן. כיועץ חינוכי עבד במסגרות מיוחדות לילדים הסובלים מהפרעות נפשיות. כפסיכולוג שיקומי התמחה בשירותי הסטודנט באוניברסיטת בר אילן ובמרפאה לרפואת התמכרויות בבי"ח שיבא. מזה למעלה מ-5 שנים מטפל במסגרת "כפר איזון" כמנחה קבוצות דינמיות וכמדריך קבוצות שניים עשר צעדים.

בעז יניב

בוגר M.A בפיתוח קהילות במחלקה למדיניות ציבורית באוניברסיטת העברית ומטפל בפסיכותרפיה מבוססת מיינדפולנס. בשנים האחרונות מנהל (ביחד עם אביתר כהן) את תכנית מזעור הנזקים במסיבות טראנס- "אנשים טובים" בחסות עמותת "עלם" (עמותה למען נוער וצעירים בסיכון). במסגרת התכנית פותחים מתנדבים מיומנים מתחם במסיבות טראנס הנותן מענה לצעירים שחווים קושי תחת השפעת סמים פסיכדלים. התכנית עובדת לפי מודלים בינלאומיים תחת ההבנה כי מתן עזרה בזמן אמת לאנשים שחווים משבר כתוצאה משימוש בחומרים פסיכדלים עשוי למנוע אשפוזים פסיכיאטרים ולהפוך חוויות קשות לטרנספורמטיביות.